

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK OCH DIDAKTIK

Språkvalsbyte fälla eller förmån

Varför elever i grundskolan byter språkval

Bosse Vingren

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: VAL II LAU925
Nivå: Grundnivå
Termin/år: Vt 2012
Handledare: Kerstin Wendt- Larsson
Examinator: Bengt Edström
Rapport nr: VT12-IPS-07 U/V VAL LAU925

Abstract

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: VAL II LAU925
Nivå: Grundnivå
Termin/år: Vt 2012
Handledare: Kerstin Wendt-Larsson
Examinator: Bengt Edström
Rapport nr: VT12-IPS-07 U/V VAL LAU925
Nyckelord: svagpresterande, högpresterande, motivation, motstånd, självkänsla,

---

Syfte: Syftet med denna studie är att undersöka om svagpresterande – högpresterande, tysta – pratiga, pojkar - flickor missgynnas av befintliga läromedel och arbets/lärosätt.

Är det relevant att läsa språk när det finns verktyg som Google ”translate” och mer avancerade talsyntesprogram. Hur motiveras eleverna när det inom 5 år beräknas att alla böcker finns i en Laptop som både kan översätta och läsa upp texten på olika språk och dialekter.

Teori: Vad driver människan att lära? Nyfikenhet, lust, gemenskap, behov, livsutveckling eller motstånd mot allt nytt som måste sorteras in på något sätt, för att kunna överleva. Är det möjligt att bara fylla på det lager man en gång skaffat sig eller måste man ompröva befintliga strukturer och addera nya. Hur mycket energi får det ta i en människas liv? Är en del lata och andra duktiga? Är strävan efter mera, underställd all annan strävan och tvingas vi in i en allt snabbare värld där alltmer känns osammanhängande och ensamt.

Metod: Jag har i denna uppsats använt mig av kvantitativ och kvalitativ intervju s.k. metodtriangulering för att dementera eller bekräfta min forskarfråga. De olika metoderna gav de facto olika resultat. Ingen intervjuade kunde definitivt säga att det var fler killar som hoppar av medan statistiken var mycket tydlig.

Resultat: Kan sammanfattas i följande punkter

- Pojkar missgynnas i dubbelt så hög grad som flickor. Det är noterbart att var 4:e pojke lämnar moderna språk.
- Det generella resultatet är att de svagpresterande lyfts fram.
- Ingen lärare talar om virtuella verkligheter utan enbart om fysiska.
- Finna lärosätt där elevens motstånd tillåts och bearbetas.
- Finna lärosätt så att språket blir elevens eget.
- Vikten av att hitta en naturlig balans mellan att tala, höra, läsa och skriva.

Innehållsförteckning

Abstract	1
Innehållsförteckning	1
Inledning	3
Bakgrund	4
Nuvarande lagstiftning	4
Europeisk språkstandard.....	4
Ämne utan kursplan.....	4
Föräldrarnas roll	4
Syfte:	6
Teori:	7
Motstånd och försvar mot lärande	8
Elevens förhållande till läraren.....	9
Piagets syn på lärande.....	10
Assimilation.....	10
Ackommodation	10
Intentionalitet.....	11
Hur text kan erfaras	11
Fellärande	11
Försvar mot lärande	12
Läroprocesser i skolan i ett historiskt perspektiv.	13
Förändring av lärarens roll	14
Lärarens betydelse	14
Metod	16
Metodval.....	16
Tillvägagångssätt	16
Undersökningsgrupp.....	18
Etiska aspekter.....	18
Metod för resultatbearbetning	19
Resultat:	20
Undersökningsresultat	20
Kvantitativa svar.....	20
Kvalitativa svar.....	22
Fråga 1	22
Kommentar fråga 1	22
Fråga 2	23
Kommentar fråga 2a	24
Fråga 2b	24
Kommentar fråga 2b	25
Fråga 3a.....	25
Fråga 3 b	26

Kommentar fråga 3a och 3b.....	26
Fråga 4	27
Kommentar fråga 4	28
Fråga 5	28
Kommentar fråga 5	29
Fråga 6	29
Kommentar fråga 6	30
Diskussion	31
Motstånd mot lärande	31
Textbearbetning	31
Läromedel	32
Tillförlitlighet	32
Repetitiv kunskap kontra eget tänk.	32
Samhällets berg och dalbana	32
Slutsatser man kan dra av resultatet.....	34
Framtida forskning	34
Referenslista.....	35
Bilagor	36
Bilaga 1 Frågeformulär till undervisande lärare	37
Bilaga 2 Frågeformulär till skolkontor.	38

Inledning

För tre terminer sedan hade jag en elev som bytte sitt språkval ifrån spanska till svenska/engelska efter att ha slutat årskurs 7. Han var oerhört kommunikativ, ställde frågor och gick med liv och lust in i dialogövningar. Först gjorde han enligt mallen men eftersom jag alltid uppmanar att hitta på egna saker eller som man också kan uttrycka det ”gå utanför boxen” så gjorde han övningen och lärde sig nya ord som intresserade honom mera. I min undervisning använder jag mig av små skådespel. Då lyste denna elev på ett alldeles särskilt sätt. Han tog han över och all uppmärksamhet riktades mot honom. Det blev inte alltid rätt ur språkmässig synvinkel men nya ord och glädje spred sig i klassrummet. I slutet av årskurs 7 tappar denne elev intresse. Med ganska ledsen röst förklarar han för mig att han vill byta till svenska/engelska. Jag försöker uppmuntra honom så gott det går men inser att han inte orkar med en större mängd glosor och att förstå grammatiken. Denna elevens personlighet övertygar mig om att han kommer att arbeta med kommunikation såsom säljare, lärare eller informatör. Språket är för honom naturligt att använda sig utav och han kommer skaffa sig kunskaper i språk då han behöver dem. Varför tilltalas han inte av skolans undervisning utan när glosor och grammatik ökar i mängd då väljer han att hoppa av. Språk borde ju tilltala en så kommunikativ elev.

I mitt klassrum har jag ofta duktiga och relativt tysta flickor som lär sig glosor och grammatik utan invändningar. Flickor är i allmänhet snälla och tysta även om jag till varje utvecklingssamtal uppmanar dem att ta för sig mera i klassrummet. De gånger de svarar på frågor är det oftast rätt. I parvisa dialogövningar hör jag att de gör precis som det står i instruktionen men sällan går de utanför boxen. De blir snabbt klara med övningen och frågar glatt efter mera, istället för att gå på djupet, dvs. ändra förutsättningar eller söka efter nya ord. De har ofta höga betyg på skriftliga prov men den muntliga aktiviteten står inte i paritet med de skriftliga kunskaperna.

Dessa båda grupper finns i samma klassrum med så olika förutsättningar för att lära sig ett nytt språk som de inte vet om de kommer att få användning för. Hur ska läraren kunna förmå att motivera sina elever under 3-4 år att höra, tala, läsa och skriva? Kan alla lära sig allt? Ska man acceptera ett tapp på x antal elever? Hur ska elevernas motivation ökas under resans gång? Jag tror att frågor som dessa är under ständig bearbetning hos många språklärare. Frågan är nu hur jag ska kunna matcha dessa båda grupper och få alla att höra, tala, läsa, skriva och tillämpa sina språkkunskaper på ett adekvat sätt. Ingen lärare vill ju att elever hoppar av moderna språk även om det enligt skollagen är möjligt. Alla elever förväntas klara betyg E men samtidigt ska elever med högre ambitioner stimuleras.

Bakgrund

Nuvarande lagstiftning

Enligt skollagen ref har elever i högstadiet rätt att räkna bort ett ämne vid intagningen till gymnasiet. Inte nog med detta, de har också rätt att välja om sitt moderna språkval. Vissa skolor tillämpar omedelbara byten mitt under terminen medan andra sätter begränsningen att byte sker vid terminsskifte. Det finns inga rekommendationer ifrån Skolverket om hur man ska gå tillväga. De valmöjligheter som eleven har är spanska, tyska, franska, teckenspråk och svenska/engelska. Förutsättning för att ämnet ska ges är att minst fem elever önskar ämnet.

Europeisk språkstandard

Språkundervisningen följer idag fastställd Bologna norm och är uppdelad i 6 olika steg. Steg 1 motsvaras av årskurs 6 och 7. Steg 2 motsvaras av årskurs 8 och 9. Steg 3 motsvaras av årskurs 1-2 (på gymnasiet). Steg 4 motsvaras av årskurs 2-3 (på gymnasiet). Steg 5 motsvaras av utökad kurs på gymnasiet. Steg 6 ges på universitet/högskola som förberedande kurs för högre studier. I Bologna standarden finns beskrivet vad eleven ska kunna för varje steg.

Ämne utan kursplan

Svenska/engelska är tänkt för de elever som behöver förstärka sina svaga kunskaper och som riskerar att inte nå godkänt betyg. Det som faktiskt nu sker är att elever som tappar motivation för sitt språkval ser engelska/svenska som en paus i skolarbetet. Detta oavsett om de riskerar att få ett icke godkänt betyg eller inte i sitt språkval. I ämnet engelska/svenska saknas det läroplan/kursplan och min erfarenhet ifrån två skolor är att det för ofta blir filmvisning på dessa lektioner. Betyg ges inte heller i ämnet utan läraren ska följa befintlig kursplan i engelska respektive svenska. Här finns elever med stora behov och med hög respektive låg motivation samt elever med små behov och med låg motivation. Kunskapsnivåerna är extremt olika och motivations- och ambitionsnivåerna likaså. Detta gör lärarens situation mycket svår, för att inte säga ohållbar. Under högstadietiden droppar elever in allteftersom och den gruppsamhörighet som finns i klassrummet förändras ständigt. Dessa lektioner har lägst status bland de lärare jag träffat.

Föräldrarnas roll

De flesta föräldrar som är engagerade önskar att sitt barn ska fortsätta med det gjorda valet. När eleven ska välja i årskurs 5 (alternativt årskurs 6) styrs elevens val av några olika orsaker. 1) Någon i familjen talar redan språket och kan därför hjälpa till. 2) Gruppsytryck i klassen. 3) Egen idé.

I årskurs 8 när den grammatiska nivån ökar markant kan man undra vad motiven är för att fortsätta respektive sluta. Enligt min erfarenhet så räcker inte orsak 1 längre för nu vill eleven frigöra sig ifrån föräldrar och har inte eleven gjort sitt val till sitt " eget " är avhoppet ett faktum. Vad gäller orsak 2 har gruppsytrycket i sin gamla klass upphört i och med att man ofta byter klass, skola och nya språkgrupper efter sommarlovet. Här kan avhoppet komma tidigt och betecknas ofta av eleven som " jag valde fel " eller " jag visste inte vad jag skulle välja, men nu vet jag och det är inte det jag skrev ". Den tredje orsaken är som jag ser det den främsta för att eleven stannar kvar i sitt språkval.

Föräldrarna kan inte påverka gruppsytryck i någon större utsträckning och inte heller om eleven

har språkvalet som sin "idé". Vad kan då föräldrar göra? Jo det som vi alla vet, uppmuntra och stötta. Kanske inte så mycket men desto viktigare.

Syfte:

Att läsa moderna språk kan vara oerhört stimulerande eller oerhört tråkigt. Det är skolans uppgift och ansvar ge alla elever en chans att upptäcka ett nytt språk och att inse nyttan med språk. För de som fullgör undervisningen är det en förmån men för övriga kan det upplevas som en fälla som det gäller att fly ifrån. Går det att definiera grupper av elever som vill fly, så att man kan ge adekvat hjälp istället för att de ska misslyckas. Vem är det som misslyckas, skolan eller eleven? Det är skolans uppdrag att ge eleven förmånen att läsa språk.

Därför är syftet med denna studie att undersöka om svagpresterande – högpresterande, tysta – pratiga, pojkar - flickor missgynnas av befintliga läromedel och arbets/lärosätt.

Ett annat bakomliggande problem är den nya teknikens oerhörda snabbhet och den kulturella globaliseringen som skapar en ny världsbild och hur då elever ska kunna motiveras till språkinläring.

Därför är syftet också att undersöka om det är relevant att läsa språk när det finns verktyg som Google "translate" och mer avancerade talsyntesprogram. Hur motiveras eleverna när det inom 5 år beräknas att alla böcker finns i en Laptop som både kan översätta och läsa upp texten på olika språk och dialekter.

Teori:

Vad är det som driver en människa att lära sig och en annan människa att inte lära sig? Vilka faktorer ligger bakom sådana ställningstaganden. Kan förhållandena/villkoren ändras så att motivationen antingen stärks eller helt försvinner och lärandet resulterar i ny kunskap eller att allt rinner ut i sanden. Det enklaste svaret är ju naturligtvis överlevnad men människan har ju också vilja, drifter, lust samt förmåga att övervinna hinder. Vill och ska människan alltid lära sig mer? Blir den aldrig nöjd? Det tycks finnas genom historien ett ständigt sökande efter ny kunskap. Kunskapen har blivit religion. Vi nästan dyrkar kunskapen som nyckeln till nya erövringar och nya framsteg. Utbildning ses som verktyg för den enskilde att göra en klassresa samt för länder att höja sina framför allt ekonomiska nivåer. Detta mantra har sedan upplysningstiden varit vår tids signum. Därmed har kraven på den enskilde ökat på ett markant sätt. Det är upp till individen att ta ansvar för sitt lärande något som numera är livslångt.

”När det gäller de unga handlar det i första hand om att de allt högre kraven på lärande och utbildning har länkats samman med individualisering, som å ena sidan tycks öppna ett hav av läromöjligheter att välja mellan, men som å andra sidan lägger det på de ungas eget ansvar att göra det absolut korrekta valet och förverkliga det med framgång”. Detta ger en utdragen ungdomsperiod med avgrundsdjupa tvivel, osäkerhetskänslor och nederlag” Illeris (2007:197)

Imsen tar upp två faktorer som är drivkrafter 1) viljan att prestera 2) rädslan att misslyckas. Imsen (2009:481). Hon hävdar att resultatet beror vilken av de två som är starkast. Imsen hänvisar Atkinson som menar att det finns 3 drivkrafter eller motiv.

- ”1) Framgångsmotiv (the motive to achieve)
  - 2) Individens bedömning av möjligheten att lyckas (probability of success)
  - 3) Bedömning av värdet att lyckas (incitement of success)”
- Atkinson (Imsen 2009:482)

Då man läser Atkinsons drivkrafter förutsätter det att alla vill något, ambition finns i varierande grad. Imsen hävdar att t ex nyfikenhet eller befrämjande av gemenskap kan också vara orsaker till lärande.

Imsen (2009:481) hävdar att människor med hög vilja att prestera ger sig i kast med olika uppgifter och att människor med stor rädsla för att misslyckas undviker alla situationer och uppgifter. Mellan dessa två ytterligheter finns vi alla. Man kan ju undra om uttrycket framgång föder framgång är sant för alla misslyckas vi ju åtminstone några gånger i livet. Vad är det då som gör att vi misslyckas. När blir framgångssagan istället en nedåtgående spiral? Cassady hävdar när ”diskrepans mellan deltagarens handlingar och mål är för stor”, ”leder detta till lägre studieresultat, sämre självkänsla, nedstämdhet och avbrytande av kurser”. Cassady (2010:180). Botemedlet mot en nedåtgående spiral är enligt Cassady att sänka målen och att undvika situationen. Detta tror jag är något alla lärare har upplevt. Eleven får läsa färre sidor, göra färre övningar och får ett lättare prov. Trots den lättare arbetsbördan med en lägre progression är det inte säkert att arbetsinsatsen ökar utan risk föreligger att arbetsinsatsen minskar då eleven vet om att arbetsbelastningen ska minska och mindre arbete då behöver utföras. Detta har forskningen visat genom ”att låg progression kan leda till frustration vilket i sin tur kan innebära minskad arbetsinsats. När eleven fortsätter att misslyckas trots ökade ansträngningar orsakas känsla av hopplöshet och avståndstagande”. Carver & Scheier (Cassady 2010:181). Resultatet av Cassadys botemedel blir istället ett avståndstagande m a o så blir det avhopp i moderna språk. Eftersom spärren dvs. tvånget inte finns genom obligatorium. Ett annat gissel är enligt Horwitz (Cassady 2010:98) ”ängesten högre ju lägre

målspråksnivån är och ängsliga elever brukar underskatta sin förmåga”. Detta skulle i sin tur innebära att en låg målspråksnivå är förkastligt och att läraren måste sträva efter en så hög målspråksnivå som möjligt. De ängsliga elevernas tendens att underskatta sin förmåga är en verklig utmaning för läraren. Det finns forskare som hävdar att t o m självbilden kan skadas vid språkinläring.

”Oroliga elever brukar undvika situationer då brister i deras nivå exponeras inför andra”. Elliott o Mcgregor (Cassady 2010:191) och Horst och Noritz säger att ”språkinläring kan skada självbilden”. (Cassady 2010:100).

Att hämmas av språkundervisning kan skada elevens självbild. Begåvade elever har en tendens att vara kritiska mot auktoriteter då de tycker att de kan bättre själva. Detta leder då att uppgifter som inte upplevs meningsfulla eller dålig undervisning gör att eleven flyr ämnet. Dessa elever är ”ofta självkritiska vilket även kan sänka självförtroendet och öka oron”. Cassady (2010:168). Perfektionism är en kombination av höga krav och mycket självkritik. ”Obehandlad perfektionism kan leda till rädsla att misslyckas eller undvikande av uppgifter”. Cassady (2010:161)

Motstånd och försvar mot lärande

Att lära sig något kräver som bekant energi eller ansträngning. De principer som då är tillämpbara är enligt Freud, refererad i Illeris 2007:200, två stycken. Lustprincipen och realitetsprincipen. Varifrån kommer då denna energi? Man kan enkelt säga att vid användandet av lustprincipen finns en längtan efter livsutveckling. När det gäller den andra principen är det de faktiska förhållanden som råder dvs. det finns ett motstånd mot att lära sig men behovet är större än motståndet. Givetvis kan det finnas kombinationer av dessa två principer, längtan och motstånd.

”Varje form av lärande kräver psykisk energi och denna energi hämtas antingen från strävan efter livsutveckling eller från behovet av motstånd - eller en kombination av de båda”. Illeris (2007:200)

När det gäller motståndet kan man dela in detta i två områden enligt Illeris. (2007:199).

1) Motstånd mot lärande och 2) Försvar mot lärande.

Motstånd mot lärande kan ”mobiliseras i vissa situationer där individen ställs inför förhållanden som han eller hon inte kan eller vill acceptera”. Illeris (2007:199). Vad kan de då vara för förhållanden som är oacceptabla. Det kan vara mängden information t ex x antal glosor som ses som en omöjlighet att lära in, en för lång text, eller för krånglig grammatik. Situationer som eleven inte anser sig vara kapabel att klara av som t ex. uppsatsskrivning. En sådan läsning kan vara svår att dyrka upp. Även om läraren förklarar att de redan kan x antal glosor, att texten är på en lägre nivå, att grammatiken bara ”ser svår ut” och att eleverna redan har skrivit långa uppsatser. Finns det en läsning hjälper inga förklaringar.

När vi sedan kommer till försvar mot lärande är det ”något som byggts upp före den situation i vilken den kommer till uttryck”. Illeris (2007:199). Då har eleven på förhand byggt upp ett försvar mot det tänkta ifrån lärarens sida. Eleven vill inte göra t ex. vissa övningar och vägrar för att göra andra mer passande övningar(enligt eleven själv). Att då försöka införa nya sätt (ifrån läraren) och nya övningar kan bli ödesdigert för lärsituationen. Dessa former har Illeris sammanfattat på följande sätt; 1) ”icke önskvärt skol eller utbildningsförlopp 2) icke önskvärt förlopp inom ämnet 3) viss lärare eller elev, sociala situationen 4) strider mot elevens etiska,

politiska och religiösa övertygelse 5) kognitiv art, det kan inte förhålla sig så. Dessa varianter utvecklar defensiv ackommodation. Eleverna lär sig fel saker dvs. utbildning är något negativt och inte lönt att engagera sig”. Illeris (2007:199). Man kan säga att denna typ av motstånd leder till defensiva ackommodationer. Men motstånd kan också leda till offensiva ackommodationer och utgör då en stark drivkraft då den är ”sökande efter alternativ till förhållanden som upplevs som oacceptabla. Engagemanget kan vara starkt och drivkraften psykiskt fokuserad”. Illeris (2007:201). Exempel på detta är rättvisefrågor som kan skapa t ex engagemang för utvecklingsfrågor i t ex. fattiga länder. Ofta ses tyvärr motstånd som något negativt i skolans värld. Motstånd är inte bara negativt, det kan bli positivt när det leder till förändring. Individuell utveckling händer oftast när individen möter motstånd enligt Illeris. Ackommodativt lärande är att; ”omstrukturera etablerade kunskapsstrukturer, förståelsesätt, rörelsemönster, eller handlingspotentialer så att de överensstämmer med den nya påverkan”. Illeris (2007:55).

I ett lärooperspektiv gäller det att inse att motstånd rymmer en stor potential. Illeris hävdar att det är viktigt att ”bearbeta sitt motstånd på ett konstruktivt sätt och att det kan vara just här som den största läropotentialen finns”. Illeris (2007:202). Illeris föreslår möjligheten att skapa ”lärorum och situationer som tillåter motstånd ifrån deltagarnas sida. Erkänna motstånd som legitim uttrycksform. Ge eleverna det medspel som befördrar motstånd och det motspel som utgör motståndets existensvillkor”. Illeris (2007:202). Att inte ta med motståndet som en viktig faktor kan vara avgörande för avhoppet inom moderna språk då Illeris hävdar att; ”Ett motstånd som inte leder någon vart förvandlas ofta till försvar och blockeringar som kan förhindra fortsatt lärande”. Illeris (2007:202)

Elevers förhållande till läraren

Elevers förhållande till läraren och sin lärsituation kan lätt bli statisk men skulle behöva vara dynamisk. Knowles har beskrivit detta statistiska förhållande

Antagande om	Pedagogik
1. Behov att lära	Eleven behöver bara lärandet som läraren säger att de måste lära för att få betyg
2. Föreställning om jaget	Eleven ser sig som beroende
3. Erfarenhetens roll	Elevens erfarenhet ses som oviktig. Det som betyder något är lärarens. Leder till förmedlingspedagogik.
4. Beredskap att lära	Eleven är redo att lära sig det som skolan kräver.
5. Läriktning	Eleven är inställd på att lära sig ämnen.
6. Motivation	Eleven motiveras av yttre belöningar som betyg och/eller beröm.

Knowles (1980:1989 i Ahl 2004)

I ett klassrum med statiskt förhållningssätt är eleverna vana vid undervisningsformen, den innehåller inga nya grepp och eleverna vet vad som förväntas av dem. Lärarens aktivitet är den enda viktiga, elevers erfarenhet eller förhållningssätt har mycket liten betydelse. Elevers motiv är betyg och beröm. Eleverna har fogat sig i mallen och gör vad som förväntas av dem. Eleven utmanas inte att själv gräva djupare och att lära sig för sin egen skull.

Piagets syn på lärande

Att föredra ett statiskt förhållningssätt och lärande strider mot en mycket grundläggande tanke inom pedagogiken. Denna tanke står Piaget för. Han hävdar enligt Illeris att; ”Människan genom lärande och kunskap själv konstruerar sin förståelse av omvärlden, ett synsätt som utesluter varje föreställning om att lärande skulle vara någon sorts ”påfyllningsprocess” där en viss person, exempelvis en lärare, överför insikter, färdigheter och kunskaper till andra personer” Illeris (2007:53).

Så hur ska vi då tänka som lärare när vi undervisar? Vi måste vara där vi slutade den förra lektionen för att därifrån repetera gammal kunskap. Så att vi genom assimilation och/eller ackommodation förnya och/eller förändra befintliga tankemönster och kunskaper. Vad innebär då detta för våra arbetssätt? Då ”Assimilation handlar om att införliva något i en redan existerande struktur”. Illeris (2007:54).och att ”Införliva nya former av påverkan i redan etablerade kunskapsstrukturer, förståelsesätt, rörelsemönster eller handlingspotentialer”. Illeris (2007:55). Behovet av igenkänning är noterbart då jag upplever att dagens elever har stort arbetsminne men väldigt hal hårdisk, dvs. väldigt få saker fastnar på ett djupare sätt då eleven saknar sammanhang och helhet. Det blir än värre vi ackommodativt lärande; ”omstrukturera etablerade kunskapsstrukturer, förståelsesätt, rörelsemönster, eller handlingspotentialer så att de överensstämmer med den nya påverkan”. Illeris (2007:55). Att ändra och skapa nya förutsättningar för redan etablerad kunskap ses inte alltid med blida ögon. Ändå är det kanske den egenskapen som efterfrågas mest i dagens kunskapsamhälle. Läraren ska använda ”Assimilation som ett adderande eller ackommodativt som en omstrukturering”. Illeris (2007:56). Piaget läroteori kan ses som en jämviktprocess. Individens anpassar sig själv ständigt till omgivningen samtidigt som individen söker att anpassa omgivningen till sina egna behov. ”Denna adaptation sker i ett ständigt samspel mellan de assimilativa och de ackommodativa processerna, vilka hela tiden tenderar att balansera varandra”. Illeris (2007:54). Man kan m a o säga att dessa två begrepp ska enligt Piaget ses som komplement till varandra inte som motsatser.

Assimilation

Det finns dock en fara med assimilativa lärosättet då nya sinnesintryck ”adderas till och bygger ut redan etablerade mentala scheman”. Illeris (2007:58). Detta lärande präglas av ”lugn och stabil utveckling” Illeris (2007:59). Traditionella läroplaner är uppbyggda på detta sätt och fungerar om man lever i en lugn och stabil värld. Det assimilativa lärandet bygger upp strukturer dvs. scheman eller trådar.

Ackommodation

Ackommodativt lärande är mer energikrävande och vi undviker denna form av lärande om det inte finns ett särskilt intresse. Annars värjer vi oss mot det genom psykiskt motstånd och försvar. Genom omstruktureringen vid ackommodativt lärande sker frigörelse från och generalisering av etablerade scheman/trådar vilket resulterar i mer sammanhängande förståelser. Dessa förståelser kan användas tvärs över olika scheman/trådar.” Enkelt uttryck kan det ackommodativa lärandet relateras till begrepp som reflektion, kritiskt tänkande och medvetenhet. Det krävs enligt Bjerg tre förutsättningar för ackommodativt lärande 1) ”Att det redan finns relevanta uppbyggda scheman 2) förutsätter att individen har ett intresse eller behov av att mobilisera tillräcklig energi för en sådan process 3) individen förutsätts känna sig så trygg att den vågar släppa taget om det redan etablerade”. Illeris (2007:63)

Intentionalitet

Att ta sig an en text innebär en grannlägga uppgift. Vad är det viktiga i texten? Ser jag inte skogen för träden. Fastnar jag i detaljer som enstaka ord som är obegripliga? Letar jag efter de ord som jag redan kan för att skapa ökad förståelse och sammanhang? För vem är texten viktig, för mig eller för läraren? Hur blir texten min egen?

Marton & Booth lanserar begreppet intentionalitet. Det måste finnas en intention, avsikt som binder samman en tanke med ett föremål.

”Vad o hur aspekten kan kallas intentionalitet dvs. att vi inte kan föreställa oss en tanke utan ett föremål. Ex en tanke på en hund refererar till ett objekt, en hund, som ligger bortom tanken i sig”. Marton & Booth (1997:114). Å ena sidan den aktuella situationen och å andra sidan den abstraktion som är relevant i den aktuella situationen. ”Det finns ett slags samband mellan hur personen förstår texten, problemet eller själva inläringssituationen och hur han eller hon förstår de fenomen som är relevanta för förståelsen av texten, problemet eller situationen”. Marton & Booth (1997:112). Detta innebär då enligt Marton & Booth att lärandet måste ha ett objekt. De skiljer då på direkt och indirekt. Det direkta objektet är ”det innehåll man lär sig”. Det indirekta objektet ”syftar på vad som eftersträvas med lärandeakten”. Marton & Booth (1997:115). Enligt Marton & Booth krävs två saker för att erfara eller uppleva något. ”Förmåga att identifiera och att se konturerna ifrån helheten samtidigt som man ser helheten”. Marton & Booth 1997:117).

Hur text kan erfaras

Säljö (2000) berättar om en försöksperson som går ifrån ytinläring till djupinläring.

”Ja, först när jag läste den tänkte jag ungefär så här: Okej, nu skall jag försöka komma ihåg så mycket som möjligt...och så fortsatte jag , och ju mer jag läste... när jag kom till slutet av artikeln började jag nästan gapskratta eftersom de där beskrev den typ av person jag själv var från början, de som försöker lära sig så mycket som möjligt .. och sen var det en del antydningar om .... Att man skall försöka se meningen bakom alltihop, så när jag läste den en gång till försökte jag förstå den på ett helt annat sätt”. Marton & Booth (1997:45)

Här ser man ett exempel på hur läsaren under läsningens gång gör texten till sin egen och får en djupare förståelse av den. I språkinläring kan text ibland uppfattas som en SO text, något som ska läras för att kunna upprepas. Texten blir då inte elevens och ett psykiskt motstånd uppkommer och kan utvecklas till försvar mot sådana övningar.

Ett annat sätt att definiera detta gör Jarvis som indelar ickelärandet i tre kategorier. ”1) Förförståelse (presumption). 2) Icke-beaktande (non-consideration). 3) Avvisande (rejection)” Jarvis (Illeris 2007:183). Förförståelse kan innebära att en elev tycker att sin egen förståelse är tillräcklig och därför inte noterar att det är möjligt att lära nytt. Icke-beaktande sker då eleven noterar det nya men vägrar att ta till sig det nya. Rädd för vad det kan innebära eller andra orsaker som t ex. stress. Avvisande är ett medvetet beslut att inte lära sig något nytt. Ett annat ord som jag vill beskriva detta med är läsning.

Fellärande

I de flesta fallen rör det sig om missuppfattningar, bristande koncentration. Detta är oftast ingen större orsak utan drabbar oss alla från tid till annan. Inom utbildningsområdena är det bara vissa områden som har definitiva svar som är rätt och fel. Många områden är föränderliga ett av dem är språk. Illeris hävdar att om eleverna alltid får reda på rätt och fel utvecklar de inte ”egen omdömesförmåga, självständighet och ansvarskänsla”. Illeris

(2007:185) Det sker alltid ”ett visst lärande av något annat (fel eller rätt) eftersom lärande handlar om att något förbinds med det som redan finns”, Illeris (2007: 185-186).

Det som krävs för framsteg är ”empati, dialog och tolerans” Illeris (2007:186). Om den lilla del som är ”rätt eller fel” och som går att testa fokuseras, då nedprioriteras andra väsentliga områden av lärandet.

Försvar mot lärande

En av de mer kända försvarsmekanismerna är enligt Freud bortträngning. Senare utvecklade Freud flera begrepp såsom regression, projektion och isolering. Den tyske socialpsykologen Thomas Leithäuser lanserar ett begrepp kallat reduktion. Det innebär att en person säger ”det vet jag mycket väl om något som är nytt och okänt”. Illeris (2007:187). ”Harmonisering innebär att man slätar över motstridiga förhållanden genom att fästa sig vid gemensamma drag som är helt oväsentliga”. Illeris (2007:187). Förskjutning förekommer i det klassiska yttrandet ”det är inte mitt bord”. Illeris (2007:187). Nivellering förekommer när en person ställs inför faktiska svårigheter men slätar över med att säga ”det är inga problem”, Illeris (2007:187).

Förvrängning ”där individen inte uppfattar den oacceptabla impulsen på ett korrekt sätt utan förvränger eller förvanskar den till något acceptabelt. Piaget nämner förvrängd assimilation vilket innebär att ”barnet assimilerar på ett sätt som överensstämmer med önsknings och fantasier i stället för med verkligheten”. Illeris (2007:187).

Annan form av förvrängd assimilation enligt Piaget

”som inträder när man hamnar i situationer eller blir utsatt för impulser som är oförenliga med de redan befintliga förståelsestrukturerna. När detta inträffar borde individen enligt Piagets teori företa en ackommodation, som får de mentala strukturerna att överensstämma med verkligheten. Men ofta händer det i stället att individen avvisar eller förvränger dessa impulser så att de anpassas till redan existerande strukturer, vilket gör att individen klarar av dem med hjälp av assimilativa processer som är mindre energikrävande och påfrestande än ackommodationer”. Illeris (2007:187). ”En konsekvens av denna förvrängda assimilation är fördomar”. Illeris (2007:188).

”De olika försvarsmekanismerna är en starkt bidragande orsak till avhopp, för att övervinna detta krävs som regel att man känner sig trygg och är starkt motiverad”. (Illeris 2007:188).

I dagens samhälle finns det enligt T. Leithäuser. Illeris (2007:188) tre sätt att förhålla sig till allt det nya som vi möter. 1) Vardagsmedvetande. 2) Identitetsförsvar. 3) Överblicka och styra i risksamhället. Dessa 3 belastningar/försvar kan motverkas genom defensiva ackommodationer eller ”generellt utveckla en starkare identitet och insikt om sammanhang som kan få oss att bättre förstå, överblicka och i vissa fall hantera de problematiska situationer vi hamnar i”. Illeris (2007:189). Enligt Leithäuser är det som ingår i vårt vardagsmedvetande allt som finns utanför arbetsliv/skolarbete. Det produktiva är så dominerande så att allt annat underkastas detta och utkristalliseras som självständiga sfärer. Vardagslivet är en mängd oberoende händelser utan synbart sammanhang, den gemensamma nämnaren är inte synlig. Vi tenderar att allting struktureras enligt den ”kapitalistiska ekonomiska rationaliteten”. Illeris (2007:189). Den andra strukturen som vi styrs av är klockan. I skolan styrs vi av schemat. Julfirandet i familjen styrs av Kalle Anka i TV tablån. Barnen vänjs vid en ”yttre fastlagd tidsordning utan förbindelse med innehållet i de aktiviteter som struktureras”. Illeris (2007:189). Vi får ett distanserat förhållningssätt genom att skaffa oss praktiska rutiner, genom att behov undertrycks, skjuts upp och inordnas i tidsstrukturen”. Illeris (2007:190). De praktiska rutinerna rationaliserar vårt medvetna liv. Något som Leithäuser menar är vårt vardagsmedvetande. Denna plats hade religioner och ideologier tidigare. Vardagsmedvetandet

skapar scheman som gör att vi kan förhålla oss till dagens fragmenterade samhälle och som hjälper oss att filtrera genom att inte reflektera eller självständigt ta ställning. Detta leder i sin tur till två olika ställningstaganden 1) avvísning, 2) impulsen diskvalificeras. Det positiva är att vi orkar med fragment medan det negativa är att det ”överskridande lärandet förhindras”. Illeris (2007:191). Det överskridande lärandet kan bara komma tillstånd genom tematisering enligt Leithäuser och det kräver psykisk energi. Enligt Piaget skulle det krävas offensiva ackommodationer för att åstadkomma ett överskridande lärande.

Det positiva är att utan försvaret skulle människan gå under, det negativa är att vår utveckling hamnar i rutiner och utarmas, skapar falskhet och fördomar. De förändringar som vi utsätts för och som är oundvikliga är också orsaker till lärande som skapar utveckling eller så blir det en belastning då förändringarna är för många och för stora. I det senare fallet använder vi oss av ett identitetsförsvaret, Illeris (2007:192). Den klassiska identitetsformen håller på att ersättas av en mer ”flexibel identitetsform”. Illeris (2007:193). Som innebär en begränsad identitetskärna kompletterad med ett skikt av ombytliga, partiella identiteter. De vuxna kännetecknas av en identitet förankrad i utbildning, yrke, familjerelationer, politiska och religiösa övertygelser. Att nå dit sker under barn och ungdomsåren då ”identitetsförsvaret byggs upp av psykiska barriärer som kan fånga upp påverkningar som kan hota den etablerade identiteten”. Illeris (2007:193). Om ett barn tvingas in en lärosituation som har transformativ karaktär dvs. bryta ner olika föreställningar och på nytt bygga upp nya så kan identitetsförsvaret vara massivt eftersom eleven inte har accepterat situationen. De ser den dvs. utbildningen som icke fruktbar, meningslös eller nödvändig. Ofta kan eleven känna sig ”placerad” Illeris (2007:193). Identitetsförsvaret är den starkaste försvarsmekanismen och eleven känner sig maktlös och ”upplever situationen som orimlig”. Illeris (2007:194) oavsett vad föräldrar, lärare och politiker tycker. I traditionsbundna samhällssystem är det normalt inga problem att underordna sig och att lära sig det man blir tillsagd. I moderna samhällen förväntar sig de flesta, ”inte minst de unga att de själva ska få bestämma vad de ska lära sig och inte lära sig”, ”eleven kan uppfatta detta som ett övergrepp när elevens önskemål om lärande inte överensstämmer med vad skolan undervisar”. Illeris (2007:194). Det moderna kunskapssamhället kräver ju ett livslångt lärande tack vare eller på grund av ständiga förändringar, möjligheter och hot. Förut var folkbildning en möjlighet, idag är lärande ett krav i en konkurrens utsatt värld. Detta drabbar den enskilde individen genom att denne inte får välja vad som ska studeras utan nu krävs kunskaper som måste läras. Valfriheten att bli vad man vill, blir kravet att nå upp till vad samhället kräver. För den enskilde kan det upplevas som ett ”orimligt brott mot den demokratiska rätten att bestämma över sig själv”. Illeris (2007:195). Detta kan framkalla defensiv ackommodation. Här råder alltså en ”intressekonflikt” Illeris (2007:195) mellan individen och staten. Det finns enligt Illeris två vägar att lösa denna konflikt. 1) Längre och mer inkännande vägledningsprocesser (reducerar konflikter och försvarsberedskapen) och 2) Skapa en ”större insikt om de egna förutsättningarna och intressena i förhållande till samhälleliga realiteterna” Illeris (2007:195). Individens maktlöshet är nedbrytande och om många individer upplever detta bryts ytterst samhället ner.

Läroprocesser i skolan i ett historiskt perspektiv.

Säljö (2000) hävdar att lärandet till sin karaktär är språkligt. En stor del av verksamheten handlar om att förmedla kommunikativa färdigheter. Det innebär att kommunikationen tenderar att bli abstrakt; komplexa färdigheter (t ex. grammatiska begrepp) man inte har erfarenhet ifrån och som förmedlas uppifrån. Ofta talar läraren inför en större grupp elever under lång tid och det ställer stora krav på både talare och framför allt lyssnarna. Den formella utbildningen är till stor del präglad av skriftspråket. Även det muntliga har sin utgångspunkt i

det skriftliga. De inblandade har alltså en textbaserad verklighet med en komplex relation till den värld som finns utanför skolans väggar och som man då ska sätta ord på.

Att under dessa omständigheter fokusera talet som undergår flera förvandlingar i dagens snabba medievärld är en mycket otacksam och svår uppgift. Här kan man ana varför många lärare hamnar i texten eller skrivandet och inte i talet.

Förändring av lärarens roll

”Den formella undervisningen och dess kommunikativa tradition skapades när skolor och universitet hade närmast fullständig kontroll över den information som människor hade tillgång till”. Säljö (Lärande i praktiken 2000:239). Språkundervisning som den sker idag har inte ändrats sig så mycket de sista 50 åren. Läraren har sina genomgångar gällande text, översättning och grammatik. Eleverna gör fortfarande övningsuppgifter tillhandahållna av läraren, via övningsboken eller ett datorprogram. Lärandet är fortfarande lärarcentrerat med uppsatta mål bestämda av högre instans. Ett antal arbetsmoment ska klaras av oavsett om eleverna uppskattar det eller inte. Kommer detta att bestå? Säljö menar att ”den traditionella, lärarcentrerade och textbundna, formen av undervisning håller också på att förlora sin ställning som modell för hur kunskap återskapas på ett framgångsrikt sätt”. Säljö (Lärande i praktiken 2000:239). Anledning till detta är att skolan inte längre har monopol på information och/eller kunskap. Det hade man innan tryckkonsten och dator upplöste monopolet på kunskap och information.

Att fortsätta den lärarcentrerade traditionen menar Säljö (2000) att man i princip lär sig att repetera det man hörde och såg. ”Denna repetitiva inställning till kunskap fascinerar knappast längre och den kan bara upprätthållas om de yttre incitamenten är starka”. Säljö (Lärande i praktiken 2000:240).

Frågan är då, är dessa yttre incitament starka? Enligt lagen kan inte skolan vägra eleven ett språkvalsbyte. Hur ska då bytet gå till? Skolverket har inte gett ut några rekommendationer eller anvisningar trots massiv kritik under flera år. Vad skolan ofta gör på eget initiativ är att bestämma tiden för bytet. Det incitament som då finns kvar är föräldrarnas inflytande över sitt barn. Det kan upplevas märkligt att moderna språkval är undantaget det obligatorium som gäller för alla andra ämnen i skolan.

Dagens teknik används i alldeles för liten utsträckning i undervisning beroende på att hårdvara saknas och att lärare håller fast vid traditionella lärosätt. Att använda ”Informationsteknik som stöd för lärande och som samarbetspartner i kognitiva verksamheter”. Säljö (Lärande i praktiken 2000:245) nämns både av Säljö men också i Lgr11. Dataspeleindustrin är en mycket framgångsrik bransch, hur kommer det sig att lärandet inte tagit klivet in i den moderna världen? Dataspel har ju en utmärkt förmåga att simulera olika situationer som en elev kan hamna i när de sedan fysiskt besöker ett annat land. ”Simulering av verkligheten genom multimediala upplevelser som mobiliserar fler sinnen än vad en text kan göra”. Säljö (Lärande i praktiken 2000:246). Det innebär enligt Säljö (Lärande i praktiken 2000:240) att elevers lärande bör handla om appropriering av begreppssystem och färdigheter i miljöer där fysiska och intellektuella redskap är tillgängliga. Detta bör inkludera den virtuella världen som idag är ”verklig” för unga människor.

Lärarens betydelse

Vi vet idag att fritiden har blivit viktigare än skolan och att många föräldrar mer eller mindre lämnar över ansvaret för sina barn till skolan och samhället. Läraren kan bara styra det som sker i klassrummet. Enligt Siebert (1985 i Ahl 2004), kan läraren ”möta elevens behov gm att:

1) ge strukturerad undervisning med praktisk relevans. 2) Ha ett avslappnat klimat samt ge tydlig information”.

Ett annat sätt är att minska ångesten hos eleverna i klassrummet. Tobias (Imsen 2009:494) nämner följande praktiska råd:

Låg progression för att bygga upp förmåga och självförtroende. Nygård (Imsen 2009:494)

Ge snabb hjälp

Positiv feedback

Låta elevernas fel exponeras så lite som möjligt

Tydlig struktur på uppgifter och få valmöjligheter minskar ångesten Good o Brophy (Imsen 2009).

Metod

Metodval

Valet av metod styrs ju av att resultatet ska vara fritt ifrån styrning ifrån den frågande av den svarande samt av forskningsfrågan. Målet är ju att förutsättningslöst definiera om det finns en grupp elever som byter bort sitt språkval och orsaken till det. Hur ser gruppen i så fall ut? Finns det gemensamma nämnare? Vilka är de?

En strukturerad intervju skulle ju kunna snäva in en grupp ganska snart men resultatet skulle förmodligen bli förutbestämt, spretigt och motsägelsefullt. Kan läraren veta eller tro sig veta att det blir en grupp som stämmer överens med sin uppfattning om frågorna redan är styrda. Ostrukturerade intervjuer styrs av områden som ska täckas in där intervjuaren håller sig till ämnesområden och den intervjuade kan prata friare inom området. Detta innebär att styrning sker områdesvis eller ämnesvis och inte i själva frågan. Blir det då fortfarande inte spretigt och motsägelsefullt? Jovisst kan det bli spretigt och motsägelsefullt men det sker utan styrning/ påverkan ifrån intervjuaren vilket ökar validiteten. Med en ostrukturerad intervju ”vill man vid kvalitativa studier få en så stor variation av uppfattningar som möjligt och inte ett antal liknande fall ” Stukát (2005:62). Att använda denna form av intervju ställer stora krav på frågorna. Det som ökar validiteten är enligt Trost (2010:133) är att ”frågan skall mäta det den är avsedd att mäta”. Detta ställer höga krav på frågornas kvalité så att de intervjuade uppfattar frågan på samma eller åtminstone likartat sätt.

Tillvägagångssätt

Anledningen till att först kvantitativt undersöka om det är så att det finns fler avhopp bland pojkar än flickor är att få bekräftat den egna erfarenheten och se om samma erfarenhet finns hos fler lärare. Den kvantitativa studien ger ett faktaunderlag för den kvalitativa studien som gör att dess resultat får större tyngd. ”kombinerat olika undersökningsmetoder i samma undersökning s.k. metodtriangulering”. Stukát (2005:124)

Den kvalitativa studien görs för att den ger oss en djupare kunskap och möjlighet att fördjupa oss i en viss företeelse. Bell (2006:16) skriver i sin bok Introduktion till forskningsmetodik, att fallstudien ger oss en möjlighet att fokusera på en speciell företeelse. Jag väljer att använda mig av kvantitativ och kvalitativ metod för att belägga den erfarenhet som finns bland lärare med att det faktiskt finns eller inte finns statistiskt underlag för lärares uppfattning om vilken grupp av elever som hoppar av undervisningen i moderna språk. Jag kommer att använda mig av litteraturstudier, statistiska beräkningar, kvantitativa och kvalitativa intervjuer. Stukát hävdar betydelsen av metoden för hur frågorna framställs. Att just de rätta frågorna blir ställda så att mätinstrumentet, reliabiliteten blir så bra som möjligt. ”På vilket sätt ”frågorna” du menar att de besvarar syftet och frågeställningarna”. Stukát (2005:123). Reliabilitet kan enligt Stukát definieras hur trubbigt eller skarpt mätinstrumentet är. Det kan också definieras som mätningens motstånd mot slumpens inflytande enligt Stukát.

Att ta fram frågor gjordes med syftet som bakgrund. Naturligtvis fick jag banta antalet frågor då många utav dem visserligen var intressanta men utanför studiens syfte. Frågorna kontrollerades av min handledare och en kollega på den skola där jag själv arbetar. De kvantitativa frågorna var enkla att formulera då jag behövde veta antal som börjar och som slutar samt frågan om antalet elever som bytt bostadsort hade Skolkontoret uppgifter om. De hänvisade istället till respektive skola. Där kunde de svara på de två första frågorna men inte på den tredje. På den tredje frågan hade en skola en kommentar. Detta förvånade mig, att

skolkontoret inte förde någon statistik om antalet elever i respektive ämne. Än mindre om deras vilja att läsa ämnet och om de har något betyg. Här räddades jag av duktiga tjänstemän och kvinnor på respektive skolas expedition. Vid mitt första besök på skolan kontaktade jag rektor och bad denne hänvisa mig till läraren. Jag förklarade mitt ärende och bestämde en tid ca en vecka senare då intervju gjordes. Alla intervjuade ville vara anonyma och det är något som jag medveten försökt att uppfylla genom att avidentifiera lärare och skola.

Den första frågan; Vilken grupp upplever du som har lättast för att byta bort moderna språk? Svagpresterande – högpresterande. Tysta – pratiga. Pojkar – flickor. Kanske vill du hellre definiera en egen grupp? definierar gruppen och sätter fokus på den eller de elever jag är intresserade av. Läraren hjälps på traven genom att olika grupper nämns i frågan och samtidigt erbjuds svara fritt. Detta sätter fokus på hela intervjun och inbjuder till att tala fritt.

Frågan; Hur tänker du när du planerar din undervisning? Vilket eller vilka perspektiv använder du? Uppmuntrar läraren att tänka fritt samtidigt som följdfrågan leder in den intervjuade mot att tänka perspektiv. Här behövde några lärare lite hjälp på traven. Denna fråga leder vidare till nästa som handlar arbetsätt.

För vilken/vilka grupp(er) av elever är texter och arbetsuppgifter utformade? Vilka arbetsätt använder du? Motivera. Denna fråga sätter fokus på olika arbetsätt att bearbeta texter. Hur arbetar eleverna med texten och hur har läraren lärt sina elever att arbeta med texter? Mycket av undervisning utgår ifrån texter så också i språk, därför känns det naturligt att börja där för att sedan få lärarna att jämföra de fyra olika moment i nästa fråga.

Vad har störst betydelse i din undervisning? Rangordna och motivera. Höra, tala, läsa, skriva. Tidigare studier har visat att fler flickor än pojkar har lättare att ta in texter. Språkinläring bygger på det naturliga sättet att lära sig genom att höra. Avsikten med frågan är att utröna om det finns grupper som missgynnas av att lärare inte använder samtliga fyra moment i inläringen. Som följdfråga kom samvetsfrågan om de levde som de lärde.

Tycker du att din rangordning stämmer överens med din undervisning? Motivera. Det gav dem en chans att reflektera över sin eget agerande i klassrummet. Hur de agerar hänger ihop med det material de använder och frågan om läromedlets kvalité upplevs då som befogad.

Täcker de läromedel du använder det som skrivs i läroplanen och kursplanen. Nästa fråga finns ju med som ett direkt syfte och jag ville se hur ny teknik påverkar lärandesituationen. Denna fråga försöker också spegla om det finns något nytänkande eller om man är fast i traditionerna.

Tycker du att det är det relevant att läsa språk när det finns verktyg som "Google translate" och mer avancerade talsyntesprogram. Hur motiveras eleverna när det inom 5 år beräknas att alla böcker finns i en Laptop som både kan översätta och läsa upp texten på olika språk och dialekter. Den sista frågan fokusera på lärarens uppfattning om elevens drivkraft och motiv och visar på den bild som läraren har av sina elever. Den är även tänkt som en mjukare fråga för att avrunda och knyta ihop intervjun.

Vad tror du är elevens drivkraft eller motiv?

Dessa frågor speglar om det är möjligt att definiera en grupp, får läraren att berätta om sitt arbetsätt, att reflektera över detsamma, samt försöka se in i framtiden och slutligen försöka se det ur elevens perspektiv.

”I den kvalitativa intervjuundersökningen kan författarens förförståelse behöva diskuteras”, Stukát (2005:124). Detta hävdar Stukát därför att läsaren behöver informeras om vem som gjort frågor och intervjuer och dennes sätt att tolka materialet. För att göra den här studien har jag egen erfarenhet av att undervisa moderna språk. Jag har undervisat åk 6-9 och sett de olika stadierna och nivåerna som finns på grundskolan. De läromedel som flertalet av de intervjuade använder, använder också jag. Det är uppenbart att intervjuaren ska ha god pedagogisk kunskap samt god kunskap om läroplaner och kursinnehåll. Det är en nödvändighet för att t ex. förstå balansen mellan de 4 momenten höra, tala, läsa och skriva. Det hade kunnat vara ännu bättre om jag haft större erfarenhet av att göra kvalitativa intervjuer. Metoden att använda kvalitativa studier innebär ju vissa risker t ex. övertolkning. Det är lätt att leta efter de svar man trodde man skulle få från början. Det jag kan säga är att jag känner igen mig i nästan alla svar och därför bör jag kunna tolka dem på ett adekvat sätt.

Undersökningsgrupp

Hur valde jag undersökningsgrupp? Jag valde skolor inom en kommun som kan beskrivas som medelstor stad i södra Sverige. En är experimentskola med kompetensutveckling till C nivå inom ämnesområdet för samtliga lärare. I nästa skola finns det fler invandrare men generellt har närområdet en arbetarprägel. Den tredje skolan närmar sig stadens centrum med kanske lika många invandrare som den förra. Den fjärde skolan är en skola med fler elever ifrån välbärgade hem. Den femte skolan har hög invandratäthet. Bortfallet är noll då jag besökte lärarna på skolan vid två tillfällen (en lärare besöktes i hemmet). Vi det första tillfället fick de frågorna och vid det andra tillfället intervjuade jag dem.

Är detta urval representativt? Stukát (2005:124) skriver att ett resonemang ska föras om urval är representativt. Jag uppskattar att det finns 15 lärare inom den undersökta språkkategorin varav jag då har intervjuat 5 stycken. Urvalet bör anses som mycket representativt då var tredje lärare har fått ge sina synpunkter. Dessutom var bortfallet lika med noll och påverkar därmed inte resultatet.

Att kunna bedöma tillförlitligheten av resultaten beror på hur den intervjuade uppfattade frågorna i första hand och i andra hand på hur jag påverkade dem. Min påverkan är ringa. Det kan man se på intervjuerna att ibland när jag sammanfattar vad den intervjuade har sagt får jag oftast medhåll men också ibland att det sammanfattas på nytt av den intervjuade. Sedan är frågan om det är möjligt att generellt utse en grupp elever om underlaget endast är fem lärare. Detta är en mycket svår fråga och beror ju mycket på hur gruppen definieras och värderas utav respektive lärare. I svaren kan ju förståelse mellan raderna tolkas och missuppfattas. En lärare protesterade vid en fråga men svarade sedan. Det kan tyda på reliabilitet kunde ha varit bättre. Sedan gav hon ett tydligt svar vilket kan tyda på att validitet är högre än reliabiliteten. Denna studies generaliserbarhet gäller förmodligen endast gruppen då det finns betydligt fler lärare i moderna språk i hela landet.

Etiska aspekter

Det är viktigt för kvalitén på intervjun att den intervjuade erkänns att förbli anonym. Det innebär att namn eller skola inte ska kunna härledas. Den intervjuades igenkänningstecken ska strykas i uppsatsen på ett sådant sätt att ”man inte vet namnet eller andra igenkänningstecken på den intervjuade”. Trost. (2005:61 Kvalitativa intervjuer.)

”Med konfidentialitet menas att det som sägs inte kommer att föras vidare – ingen ska kunna få reda på vem som sagt eller gjort vad”. Trost (2005:61 Kvalitativa intervjuer). Här finns en uppenbar risk när man definierar den kommun man gjort undersökningen i, beskrivit skolorna

i allmänna ordalag men ändå tillräckligt tydligt för att en initierad person skulle kunna känna igen dem. De intervjuade redogör ju för faktiska förhållanden som deras överordnade med lätthet kan känna igen. Detta upplever jag som ett etiskt dilemma.

Tystnadsplikten innehåller både anonymitet och konfidentialitet. Som intervjuare finns ingen tystnadsplikt i strikt laglig mening men tystnadsplikten är en förutsättning för att skapa trygghet för den intervjuade om att dennes svar inte ska kunna identifieras eller föras vidare.

Metod för resultatbearbetning

I boken *Kvalitativa intervjuer* av Jan Trost skriver författaren om Kvalessju stadier av kvalitativa intervjuer. Följande sju stadier nämns.

”1. Tematisering. 2. Design. 3. Intervjuandet. 4. Överförande till bearbetningsbar form. 5. Bearbetning och analys. 6. Resultat. 7. Rapportering”. Trost (2005:50-51)

Här vill jag belysa stadienummer fem; Bearbetning o analys

Redan vid överföring från ljudfil till skriven text sker intuitiv bearbetning och analys. Tonfall, betoningar, skratt, tvekan och pauseringar. Eftersom jag själv har gjort intervjuerna och transkriberingen tycker jag mig minnas förhållandevis klart de nyanser som kommit fram. Jan Trost skriver i boken *Kvalitativa intervjuer* följande ”analyserar man sina kvalitativa intervjuer genom att läsa igenom det man skrivit och genom att fundera över vad man såg och hörde under intervjuens gång. Då får man fram en del tankegångar som kan vara intressanta”. Trost (2005:147). Nästa steg är alltså att läsa dem flera gånger för att hitta intressanta tankegångar. Utifrån denna bearbetning är det så dags att tolka materialet. Hur ska då materialet tolkas? Materialet ska ”tolka sitt datamaterial m h a de teoretiska verktyg som man har till sitt förfogande”. Trost (2005:147).

Intervjuerna spelades in med digital bandspelare för att sedan överföras till skrift. Sedan lästes materialet igenom flera gånger. Efter det skrev jag kommentarer för att sedan sammanställa det i en tabell för varje fråga. Sedan utökades de skrivna kommentarerna med den gjorda analysen av tabellerna. Det hjälpte mig att tydligare se tendenser och gjorde det lättare att dra slutsatser.

Jag är den förste att hålla med Trost i påståendet ”Vår bearbetning, vår analys och vår tolkning är avhängig den enskildes personliga tycke och smak”. Trost (2005:147). Detta upplever jag som denna metods kanske största svaghet. Jag tror att övertolkning av materialet mycket lätt kan ske och detta är något J. Trost också varnar för. ”Oerhört viktigt att man inte heller försöker läsa mellan raderna”, ”så att man inte över tolkar sitt material”. ”Försök sätta dig in i hur den intervjuades logik ser ut. På vilket sätt är det som förefaller dig ologiskt i själva verket mycket ologiskt”? Trost (2005:152). Här är det alltså som det professionella ska lysa igenom. Förmågan att sätta sig in i den andres tankesätt och sedan göra en tolkning av de uppgifter som lämnas. Resultatet av denna metod bör då leda till nya frågeställningar och förhoppningsvis bättre sådana.

Resultat:

Undersökningsresultat

Kvantitativa svar

Tabell 1 visar svar på frågan: Hur många elever hade spanska i åk 7 ht 2008? Antal pojkar respektive flickor. Vårterminen 2011 visar det angivna antal elever som fortsatt och fullgjort kursen. Tabell 2 visar samman förändring i procent. Tabell 3 visar summan av elever på skolorna som läst spanska samt förändring i procent.

Tabell 1

Skola	Åk 7 ht 2008		Åk 9 vt 2011	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
A	64	46	56	45
B	30	21	16	13
C	15	14	18	10
D	75	60	65	53
E	32	23	32	17

Tabell 2

Förändring i procent	Flickor	Pojkar
A	-12,5 %	-21,7 %
B	-46,7 %	-38,1 %
C	+20 %	-28,6 %
D	-13,3 %	-11,7 %
E	+ 0 %	-26 %

Tabell 3

Skola	Åk 7 ht 2008		Åk 9 vt 2011	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
A	64	46	56	45
B	30	21	16	13
C	15	14	18	10
D	75	60	65	53
E	32	23	32	17
Summa	216	164	187	138

Förändring i procent	Flickor	Pojkar
	-13,4 %	-26,2 %

Felkällor:

Skolorna kunde inte svara på frågan om in- och utflyttning. Flera kommenterade att den varit ringa. Endast en skola verkar ha haft inflyttning av elever. Om hänsyn till ska tas blir inflyttning i skola C så att man bevarar status quo blir procentsatsen -15 % istället för -13,4%.

Slutsats: Pojkar missgynnas i dubbelt så hög grad som flickor. Det är noterbart att var 4:e pojke lämnar moderna språk medan, lite drygt var tionde flicka lämnar undervisningen. Detta visar tydligt att pojkar missgynnas av språkundervisningen.

Kvalitativa svar

Nedan redovisas de kvalitativa svaren, frågan först och sedan varje intervjuads svar. Av etiska skäl är texten avkodad.

Fråga 1

- 1) Vilken grupp upplever du som har lättast för att byta bort moderna språk?
Svagpresterande – högpresterande. Tysta – pratiga. Pojkar – flickor. Kanske vill du hellre definiera en egen grupp.

Ofta är det ju så att de svagpresterande har redan bytt bort språket innan de kommer till årskurs 7 då har man i årskurs 6 tänkt att dem här behöver engelska eller svenska, de lata killarna, om man pratar med lärarna runtomkring, så säger dem att det är ju en sån där som gör minsta möjliga i alla ämnen, några enstaka där som, där den totala skolsituationen blir för tuff, det kan va att man hittar ett intresse utanför skolan som ofta handlar om kompisar,

De som har dåliga studievanor och inte har så bra föräldrastöd, som har svårt att hitta motivation och att hitta rutiner framför allt när det gäller läxläsning, de som är både svaga och dessutom inte liksom har någon rutin när det gäller att ..... ingen studieteknik.....nä.....och inget stöd hemifrån...näe för det är ju ganska vanligt att deras föräldrar är negativa till språk och tycker att, ja det är väl något som inte är så viktigt, ja det är något man kan byta bort på nåt sätt... Ja jag tror att föräldrastödet är väldigt viktigt faktiskt, Stads: bara den som har problem med engelska egentligen som får byta till det språkval som kallas engelska, men att de har svårigheter med franska, tyska eller spanska det bryr vi oss inte om,

Svagpresterande i just det ämnet men jag upplever nog att det är en stor grupp som har möjlighet men som halkar lite efter i språket och som sen känner det som omöjligt att ta igen det, och väljer att hoppa av, så gruppen som jag ser, är vanligast det är en grupp som har förmågan, men är lite lata, ofta kanske de är åt det svagare hållet, men för många vore det inte omöjligt att lära sig spanska, om man hade rätt studieteknik och rätt inställning,

Svagpresterande, Ja det är elever som oftast är snälla och goa och tycker om att läsa språket även fast de inte har så goda resultat, men tyvärr har de väl ofta då problem med engelska och svenska, kanske inte enligt sig själva men enligt de lärare som är kolleger till mig,

Så de som har lättast att byta bort moderna språk är de som är svagpresterande i engelska oavsett om de är pojkar, flickor, tysta eller pratiga, vi tittar enbart hur de har det i engelska och i undantagsfall kan vi titta på om de har svårigheter i svenska också, t ex svenska som andra språk, men att de har svårigheter med franska, tyska eller spanska det bryr vi oss inte om,

Kommentar fråga 1

Samtliga intervjuade lyfter fram, svagpresterande och definierar dem som en grupp med inlärnings svårigheter, dålig studieteknik, dåliga studievanor, dåligt stöd hemifrån, 2 lärare nämner ordet lata, killar underförstått.

Inlärnings svårigheter; i språkvalet samt engelska och svenska, dessa elever får kämpa hårt i dessa ämnen. **Dålig studieteknik;** Eleverna vet inte hur de lär sig, att det finns flera olika sätt,

reflektion över egen inläring verkar saknas, insikt om vad det är att lära sig saknas samt insikt om egen svaghet/oförmåga. **Dåliga studievanor**; frågan om läxors berättigande, att det är ok att studera istället för att ägna sig åt fritidssysslor, vet de själva vad som krävs utav dem. **Dåligt stöd** hemifrån; vet deras omgivning vad som krävs, finns det uppmuntran i hemmet, är hemmet en naturlig studiemiljö. **Lathet**: 2 lärare nämner ordet lata, killar underförstått. Är detta en bekräftelse på fördomar. Noterbart är att bägge kommentarerna kommer ifrån kvinnliga lärare. Det är elever som gör minsta möjliga för att klara ett G och/eller glider igenom skolan och hoppas att det går vägen. Föräldrar som är negativa till språk får barn som hoppar av språkvalet.

Skolan klarar inte att ge elever ifrån svaga grupper, sociokulturella och/eller socioekonomiska det stöd som de enligt skollagen har rätt till. Skolan är inte jämlik. Den är dessutom fördomsfull och ett genusperspektiv kan mycket väl saknas. I detta fall till pojkars nackdel. Det finns ingen reflektion om hur pojkars respektive flickors tal är. T ex att pojkar är fåordiga, föredrar kommandoord, använder generellt tänkande, flickor använder långa förklaringar, frågar ofta varför och är noga med detaljer.

Fråga 2

- 2) Hur tänker du när du planerar din undervisning? Vilket eller vilka perspektiv använder du.

först o främst ett antal mål som vi måste nå, men hur vi ska nå dit måste ju bero på gruppen, ha grupp-perspektiv absolut,

självklart så är ju det viktigaste att försöka få alla att nå målen det är ju det första, de måste på något sätt kunna alla bitar, de måste kunna få ur sig nånting muntligt om än aldrig så lite de måste kunna förstå lite gran när de lyssnar och läsa och förstå lite och själva kunna uttrycka lite i skrift i alla fall inom de områden man jobbar,

I första hand utgår jag naturligtvis ifrån kunskapskraven, i läroplanen, så har vi en bok och då får jag anpassa arbetet i boken efter vad de klarar av och vad de vill och vad som står i målen, man får ha väldigt många olika strategier, så många korta återkommande genomgångar för att försöka träna alla de här färdigheterna som ingår med reception och interaktion, så har vi den här gruppen som har en hög inre motivation, ofta flickor, högpresterande, vill mycket ambitiösa, så man måste jobba både kollektivt och individuellt hela tiden, och ständigt vara beredd att göra om sin planering,

Jag tänker nog ofta, vad ska eleverna kunna, när de går härifrån, och så planerar jag utifrån det, och helst att det är lite sammanhängande, ett tema, alla ska tillgodogöra sig något av undervisningen, ...ja utifrån det här ska de kunna och du tittar du på kursplaner och läroplaner, ...ja och betygskriterier, kan jag få in alla moment under viss period,

ja definitivt tänker jag ur elevperspektiv, och när jag tänker elevperspektiv, då tänker jag, per automatik på mig som lärare, för har jag fel perspektiv i planeringen, då får jag sota för det, då får jag en reaktion som inte är positiv, man strävar ju efter att eleverna ska uppleva ämnet positivt,

Kommentar fråga 2a

Samtliga intervjuade lyfter fram att målen i läroplanen är viktiga, sedan finns kunskaps-, grupp-, elev-, perspektiv, plötsligt dyker en grupp högpressterande flickor upp. En lärare talar planering. Nivåerna på grupper tycks vara markant vilket gör att samma planering inte kan användas. Vad beror detta på? De läser ju ett nytt språk så alla har ju samma utgångspunkt. Kan det vara så illa att förkunskaperna hos eleverna spelar in eller beror det på sociokulturella orsaker. Här borde jag ha kompletterat med följdfrågor. Nästa lärare nämner de högpressterande flickorna samt att ständigt behöva göra nya planeringar p g a ojämn kunskapsnivå.

Fråga 2b

2b) För vilken/vilka grupp(er) av elever är texter och arbetsuppgifter utformade? Vilka arbetssätt använder du? Motivera.

Ja (suck) det är nånstans medelnivå, vi har vale boken som grundbok och den stämmer ju egentligen bara för en grupp så man behöver ju både göra mer och göra mindre, så nån form av medelelev är väl det mesta utformat, ...texten då vad säger du om dem, som finns i t ex Vale .....ja .....är de bra liksom, tycker du att dem passar eleverna?..... Ungefär hälften av dem tycker jag är bra eller riktigt bra, och sen finns det ju många som jag inte alls använder, antingen är de inte aktuella eller är de för svåra, eller för ja helt enkelt ointressanta, ...tycker du det eller tycker eleverna det?.....Jag har ofta använt dem vid ett tillfälle och de märker man att de inte riktigt köper idén, då tar jag något annat nästa omgång, ... de här arbetsuppgifterna i övningsboken, vad tycker du om dem, ...just Vale boken är det ju alldeles för lite muntligt, det är väldigt mycket att skriva och fylla i, så att både boken som bok o arbetsböckerna är ju bara en del av undervisningen, man måste ju göra mycket utanför boken, det måste vara en person som förstår det här med språk, en del som kan använda sin, läsa en instruktion, den passar för en del, men för dem som både kanske tycker att det är svårt att läsa instruktion även om instruktionen är på svenska så passar den inte alls o sen just det blir ju lätt att det blir lite monotont efterhand,

då finns det olika områden, det finns sporter, det finns kroppen, det finns resor, ja allt möjligt, vissa områden kanske fångar dem mer än andra, det är lite olika, men det som de flesta elever slår bakut på är när texterna är för långa, de blir skrämnda, och det tycker jag, redan i 7:an kan vara ganska långa texter även om de är på en enkel nivå, men då ser man ganska ofta att de får ett sånt här direkt motstånd, då säger man, ta det lugnt, vi ska dela texten i bitar, vi ska inte ta allt på en gång och så där nämen det är

ja alltså grundproblemet är ju ”jag är klar”, och då får du lite extra, ”jag är aldrig klar”, du får du ett lättare material,

ju högre upp man kommer desto mer känner jag att jag skulle vilja ha lite olika nivåer på texterna, i 7:an tycker jag att det är bra att man håller det i samlad trupp så, men i 9:an då ökar gapet mellan de duktigaste och de svagaste, och de tycker att det är kämpigt med texterna, så där skulle jag önska att läromedelsförfattarna gjorde mer differentierade texter, så att det finns att välja på, på olika nivåer, ... skulle den här gruppen som du definierar som byter bort spanska, skulle de klara sig bättre om de hade den här lättare texten i 9:an, ...ja det tror jag, och även mer arbetsuppgifter som är mer repetition tror jag, från tidigare år, nu får jag tillverka det själv, och kopiera, se vad jag hittar och själv göra, för att få dem att befästa kunskaperna,

de som har svårt med inläring och kanske svårt med att lära sig nya glosor, ställs inför text, det kanhända att det finns en viss lässvårighet hos de som läser och skrivsvårighet, som då märks även i svenska naturligtvis och för en sån elev är ju en lätt text, kan bli lite svår, så det beror helt på elevens utgångsläge och förmåga,

Kommentar fråga 2b

En skola verkar kämpa med mycket olika nivåer i sina klasser. ”Ja alltså grundproblemet är ju ”jag är klar”, och då får du lite extra, ”jag är aldrig klar”, du får du ett lättare material”. Eleverna verkar också endast arbeta med texterna och arbetsuppgifter individuellt, aldrig parvis eller i grupp. Att elever hjälper varandra verkar inte förekomma.

Samtliga intervjuade lyfter fram, behovet av olika nivåer på texter, att skrivövningar dominerar och blir monotona, (en skola är tvärtom där läraren önskar mera skriftliga övningar,) samtidigt som de behövs för att befästa kunskaperna. Texterna verkar ha en betydande roll som startpunkt i all undervisning. Det blir mycket textbearbetning med som en del tycker för långa texter. Kan detta vara en orsak till språktexterna uppfattas som SO texter, dvs. något man ska lära sig för att skolan säger så. Identifikationen mellan individ och språk verkar sitta i baksätet. Eleven gör inte texten till sin egen. Här skulle ju eleven kunna lära sig ett antal basämnesområden (t ex handla i affär, besöka läkare, gå på bio, beställa flygbiljett – göra en fiktiv resa etc.) för att sedan kunna välja till egna intressanta ämnesområden så att texten/språket blir elevens egna.

Det verkar bara finnas ett sätt att arbeta med texter. Varför är det så? Eleven verkar fastna i texten och börjar sällan använda den i sitt tal. Att läsa texten verkar dominera över talet.

En lärare berättar om ett tillfälle då ackommodativt lärande förekom.

Och jag hade ett exempel förra veckan när 2 killar skulle presentera ett ämne och jag märkte att de använde preteritum och det hade vi inte gått igenom, så jag anser det är mycket högfrekventa tids, verbformen så därför när de hade gjort presentationen, det var faktiskt utanför skoltid, för de var på prao, då kände jag att jag måste ge dem en chans att fatta det här, så vi tog fram boken i det läget, och kikade på preteritum, det är som jag tror det optimala ögonblicket när en elev gör någonting motiverat, för ämnet var motiverande, och så gör de vissa missar, eller bara förklara varför det heter så och så, det är inte ofta man får en sån chans,

Fråga 3a

Vad har störst betydelse i din undervisning? Rangordna och motivera

Höra Tala Läsa Skriva

att tala skulle ju jag sätta som den högsta, under en vecka så måste alla de här olika delarna ingå, jag försöker tänka att de ska ingå i varje lektion, men det hinner man inte riktigt med, men på en vecka ska man ha hunnit med alla,

jag tycker inte att det går att rangordna faktiskt, om man utgår ifrån böcker och så, som man ändå ofta gör, läromedel så är det ganska fjuttigt många gånger med hörförståelsen tycker jag,

tycker att det är viktigast att tala, de är absolut duktigast på läsförståelse, ganska duktiga lite sämre på hörförståelse, skriva långa grejer sådär, tala ofta uruselt, det måste man verkligen

tvunga dem till, jag tycker att jag mer o mer försöker jobba med att alla ska göra alla dialogövningar, som finns och vi hittar på mycket dialogövningar, för att de ska prata så mycket som möjligt, det är ju ändå det som är det viktigaste, att de tar till sig pratet för att de ska känna att de äger språket, då får de hellre missa lite grän då det gäller läsa och skriva,

Höra och tala har nog högst prioritet, grunden är att du förstår ett språk, att du kan reagera när någon säger någonting, man bygger ju upp en språkfärdighet genom att lyssna mycket, så lär jag mig själv språk, tala i första hand sen läsa som 3:e och sist men inte minst skriva,

att uppfatta och förstå är otroligt viktigt, och sen då att kunna, kunna motpresteras, kunna ge svar på tal, kunna kommunicera så de hör övningarna för att tala sätter jag väldigt högt, naturligtvis läsa en text kunna förstå ett sammanhang i en text och när de kommer lite högre upp i ämnet kunna, verkligen kunna läsa en bok helt enkelt, sen det här skrivandet, det finns ju som ett starkt moment, i vårt sätt att utvärdera, ... och kommer fram sen till nationella proven som handlar om att skriva egna berättelser, så den biten är ju naturligtvis väldigt viktig också och den kanske styr, beroende på att det finns nationella prov, så kanske det motiverar oss att inte tappa den biten, utan att prioritera även skrivandet, men som du märker här att rangordna de olika grejerna det har jag svårt för, jag tror att alla bitarna måste vara med, i lagom dos, blir det för mycket utav ett av de här då kantrar undervisningen tror jag,

Fråga 3 b

Tycker du att din rangordning stämmer överens med din undervisning?
Motivera.

Numera kan jag säga ja på det för ett par år sen var jag mycket sämre på att tala men jag kände efterhand då man skulle släppa eleverna i 9:an, de kan ju inte prata, vi på den här skolan försökte fokusera mycket på det så jag tycker, ja faktiskt

eftersom jag tycker att alla delarna är lika viktiga så får jag väl handen på hjärtat säga att jag kanske inte riktigt följer det, när man utgår ifrån en bok så är det ju mycket att läsa texter och göra övningsuppgifter, så är de ju uppbyggda,

Ja någorlunda, så där det blir inte så mycket tala som jag skulle vilja, jag tycker att eleverna har ett visst motstånd mot det,

Ja det tycker jag, ...du tycker att du gör mer höra och talövningar och såna moment i undervisning än läsa och skriva.....ja för det mesta,

Kommentar fråga 3a och 3b

Samtliga intervjuade lyfter fram, tala och höra men att läsa och skriva tenderar till att dominera undervisningen, en lärare nämner att det kan ha med vårt sätt att utvärdera, ”och kommer fram sen till nationella proven som handlar om att skriva egna berättelser”, ”så den biten är ju naturligtvis väldigt viktig också och den kanske styr, beroende på att det finns nationella prov”. Flera lärare som följer boken känner att de hamnar i läs- och skrivuppgifter. Så även om ambitionen finns där att tala mer är vägen lång.

En lärare ger exempel på assimilation och har ambitionen att nå ackommodation.

Det finns en tendens hos elever att se språket som ett stoff som ligger en bit ifrån dem, man vill inte gärna ta det in i sig, att tillägna sig språk det kräver, lite ansträngning och lite rollspel och den där ansträngningen vill man inte gärna göra, utan man vill gärna se det som ett stoff som ligger i en SO-bok, man läser, man skriver, man är inte lika intresserad av att höra och inte tala själv för det är obekvämt det kräver att man inkorporerar språket, så man ser det på de nationella proven i 9:an att de är absolut duktigast på läsförståelse, ganska duktiga lite sämre på hörförståelse, skriva långa grejer sådär, tala ofta uruselt, det måste man verkligen tvinga dem till, jag tycker att jag mer o mer försöker jobba med att alla ska göra alla dialogövningar, som finns och vi hittar på mycket dialogövningar, för att de ska prata så mycket som möjligt, det är ju ändå det som är det viktigaste, att de tar till sig pratet för att de ska känna att de äger språket, då får de hellre missa lite gran då det gäller läsa och skriva, för det är ändå om man aldrig börjar prata, så har man aldrig tagit till sig språket, så prata och lyssna, mycket mer muntligt.

Fråga 4

Täcker de läromedel du använder det som skrivs i läroplanen och kursplanen.

det får man ju göra i alla fall övningar och så får man göra eget, på olika sätt, men nu med den nya läroplanen om man tittar på de olika ämnen och så där, vad heter det, heter det inte ämnen, teman, den där första sidan, där står det i alla fall att man ska använda tidtabeller och olika såna saker, där tycker jag definitivt inte att läromedlen täcker in utan där är det ju bara en text och sådär i ett format och man ska använda Internet, det finns ju förstås inte i läromedlet så utan där får man ju titta vad det är man saknar och göra eget då, för man saknar ju väldigt mycket, man försöker ju plocka ifrån olika ställen, men det är inte så jättelätt heller, för att vi gör ju ganska mycket tillsammans i gruppen, använder ordlista t ex väldigt mycket,

det är fortfarande ganska snuttifierat, särskilt hör och även muntliga övningar, ja framför allt och i viss mån hörförståelse, jag tycker att de använder allting som finns men det är ofta det är väldigt snuttifierat och det kan även gälla skrivövningar och så, eller grammatik, jag har åk 7 nu som håller på att lära sig klockan och då är det liksom en sida med sex klockor eller nånting, de lär sig inte klockan på det, utan då måste jag leta nya övningar, träna muntligt och skriftligt med dem flera gånger, innan det sitter och så, det tycker jag är en brist i läromedlen,

läromedlet är ju framför allt texter och övningar och jag kan ju själv använda texten på det sätt som jag vill, och det finns ju många andra läroböcker jag kan använda också, jag tycker inte att jag behöver använda så mycket andra texter egentligen, vi sjunger sånger, vi tittar på filmer och så, vi använder den här Vale, jag tycker att det fungerar rätt bra, med mitt sätt att arbeta med det,

Jag tycker att jag måste lägga till lite olika saker som olika projektarbeten och att man får använda språket lite mer fritt, så att det blir lite mer levande, så att man försöker närma sig verkligheten så mycket som möjligt, så jag tycker att jag får lägga till lite gran naturligtvis,

vi är inne i en process då vi ska lära oss den nya läroplanen och applicera den i undervisningen, så lite tidigt att yttra sig om det tycker jag, men förhoppningsvis, jag tror så här att de som skriver läromedel de måste ligga före, ...ja de borde göra det

Kommentar fråga 4

Samtliga intervjuade lyfter fram, att läromedlet fungerar tillfredsställande men att egen produktion förekommer ständigt pga. olika nivåer hos eleverna o att viss komplettering behövs som t ex internet, projekt, tema och tabeller. Här kan en diskrepans skönjas. Den skola som verkar kämpa mest med olika kunskapsnivåer anser att läromedlet fungerar bra. Fungerar läromedlet tillfredsställande. Kan det vara arbetssättet som behöver förändras?

Fråga 5

Tycker du att det är det relevant att läsa språk när det finns verktyg som "Google translate" och mer avancerade talsyntesprogram. Hur motiveras eleverna när det inom 5 år beräknas att alla böcker finns i en Laptop som både kan översätta och läsa upp texten på olika språk och dialekter.

Jag tycker definitivt att det är relevant att läsa språk, hur tråkigt skulle det vara att prata med en laptop, nej men det är ju mötet med människorna som är det intressanta, hur, man kan säkert använda sig av de här sakerna, Google translate kan man ju nästan använda ibland, men du måste ändå ha en grund, du måste ha en förståelse för hur språket är uppbyggt för att kunna använda dig av dem här översättningsverktygen som finns, för annars blir det ju helt galet,

Jag tror aldrig att det kan ersätta undervisning.....möter du invändningar ifrån elever som säger att jag kan kolla på google translate jag fixar det ändå.....ja det händer ju men då har de ju ingen förståelse då ser ,man ju hur de sitter och skriver in en hel mening och så får de den där och den är ju inte alltid korrekt heller.....näe.....det blir ju väldigt många roliga varianter ibland, så att jag kan inte tänka mig att det på något skulle kunna ersätta undervisning man måste förstå hur ett språk är uppbyggt och det gör man inte med såna medel utan det är antingen att studera språket eller bo i ett land där man talar det, det är vad jag tror och det är väl den känslan jag försöker ge till mina elever och uppmana dem när vi jobbar med någonting,

Tycker du själv att det där är en bra fråga?..... Jag vet inte.....Självklart behöver man språk för att åka till en spansktalande stad o kunna prata med folk på en bar, ett café eller på gatan, du kan ju inte sitta med en apparat, det går ju inte, ska du jobba i näringslivet med spanska så funkar det ju inte med ett översättningsprogram, den personliga kontakten är ju jätteviktig, självklart.....tror du att läraren blir överflödig, ...NEJ, jag tror läraren blir viktigare och viktigare

Jag tycker att språk handlar om möten mellan människor och det kan inte ersättas av en dator, om man reser, träffar andra människor både här i Sverige och utomlands så är det väldigt viktigt att du har det själv i dig, kunna kommunicera med språk, och träffa, kommunicera och lära känna en annan kultur, så jag tror inte att det kan ersätta det här personliga, mänskliga mötet, och dessutom när det gäller yrkeslivet, då vill man ju kunna prata deras språk och prata om annat än jobb också, så att man lär sig en språkfärdighet, jag tror att det alltid kommer att finnas ett behov språkkunniga människor plus att det berikar en personligen,

språket är ju kommunikation, så du får en kommunikation som inte är tekniskt (vad ska vi säga) stelbent, för när du använder tekniken i kommunikationen ta då, om du har din laptop och så läser du innantill, det blir väldigt konstig situation, jämfört om du har lärt dig språket och kan kommunicera för den andra människan på ett naturligt sätt. Det här med

kommunikation är ju mycket mer än teknik, det är känslor, och det är ögonkontakt, det är gester

Kommentar fråga 5

Samtliga intervjuade lyfter fram, det mänskliga mötet som i samtligas fall handlar om fysiska möten, ingen kan tänka sig virtuella möten ens som alternativ, en viss teknikfientlighet kan skönjas. Att förstå språkets uppbyggnad och konstruktion tycks också vara väldigt viktigt för lärarna att förmedla. Här är alla rörande överens. Någon tror att lärarens roll kommer att öka. Detta tvärtom ungdomars vanor vad gäller datorspel och att ha kontakt med varandra via Internet och telefon.

Fråga 6

Vad tror du är elevens drivkraft eller motiv?

att det är lika tvunget som att man ska ha fysik eller någonting som man också tycker är tråkigt så är man tvungen och sen så har vi hela skalan upp till de som faktiskt tycker att det är fantastiskt roligt att läsa språk både för att språket är roligt, sen har vi de som ska ner till Barcelona och spela fotboll, det är en ganska stor grupp, sen är det också, men det finns ju faktiskt de som har någon anknytning på något sätt också, som har en motivation en verklig motivation, för de vet att de har en syster nere i Spanien som just nu är där och då kan ju det vara en morot

Jag tror det finns i huvudsak 2, drivkrafter, det ena är betyget, definitivt hos väldigt många men sen finns det också en grupp som redan ganska tidigt förstår nyttan av att kunna ett språk, och det är ju ofta elever som redan har kontakter, kanske har föräldrar som har bott utomlands eller syskon som har pluggat på något universitet någonstans

Ja det är väl när de känner att det fungerar. När de känner att de kan göra någonting själva med språket, och man kan skapa de där små miraklerna, när de känner att de kan uttrycka sig, när de känner att de förstår, men det är lite svårt, en del drivs av att vara duktiga och få bra betyg, så finns det dem som drivs av att det ska vara roligt, jag hoppas att de drivs av att de känner att de klarar av någonting och att det inte är fullkomligt obegripligt, utan att de får en chans åtminstone som är i närheten av deras egen nivå, men det är svårt att motivera till studier i moderna språk, det krävs lite inlevelseförmåga hos eleverna, man måste jobba väldigt mycket med motivation och försöka göra det spännande på olika sätt,

Jag tror att det är, naturligtvis betyg, en viktig drivkraft, men jag tror också, att läsa vidare och lära sig det här språket, att kunna använda det i framtiden, flera elever pratar om att de ska läsa vidare på gymnasiet, kanske bo utomlands något år senare, de har planer på det, men sen tror jag inte att alla har den drivkraften, en del ska ha G, jag ska klara spanska, få betyg i alla ämnen, att man inte funderat så mycket på användningen än, det är nödvändigt ont för vissa, man ska ändå bara fixa det,

när vi har introducerat språk i sexan tidigare så har vi talat om turism men jag har lyft fram mycket det här med ditt framtida jobb, du kommer på ett företag och du ska jobba med någonting, mot andra länder, kan du då deras språk så är ju det suveränt, jag tror det vill du komma nära människor, vill du när det gäller affärsmässiga situationer, du vill komma nära, därför att du vill sälja, men det finns också en personlig aspekt, helt plötsligt blir du vän med

dem du jobbar med och emot, det är en djupare dimension,.....det är något som du försöker berätta för förmedla till eleverna så att de ska få den här känslan att språk är viktigt, ...ja i början , sen när vi väl kommer igång då kanske det inte är så ofta man talar om det, men de är ute på nätet och har kontakt med ungdomar i andra länder, det blir mer o mer den typen av kontakter, då är det ett ypperligt tillfälle att pröva vingarna, men jag har lite svårt att ge dig bilden av hur ungdomarna upplever det, ...men det är din bild av hur de upplever, det som du tror att de upplever, Du vill inte lägga till något annat motiv eller drivkraft som du tror att ..... Ja det är föräldrarnas piska, nu ska du lära dig tyska, nu ska du jobba med ditt språk för det fick vi göra, nä ..... Du tror att föräldrarna har en viktig roll. Ja när det gäller val så tror jag faktiskt, jag gjorde en undersökning för ett tag sen, nu kommer jag inte ihåg utfallet där, men visst spelar föräldrarnas tyckande in i det här och mycket kompis var det nog också, kompistrycket, helt klart.

Kommentar fråga 6

Samtliga intervjuade lyfter fram, skalan tvång till intresse, betygen samt att eleven får en motivgivande upplevelse när de lyckas använda språket. Att motivera eleverna verkar vara sällsynt under årens lopp. Det verkar ske i början i samband med att välja språk. Det egna drivet, betygen samt anknytning till spansktalande land tror lärarna är drivkrafter för eleverna att studera. Här upplevde jag att flera lärare tänkte till en extra gång och att de tänker fråga sina elever.

Diskussion

Motstånd mot lärande

Ofta ses tyvärr motstånd som något negativt i skolans värld. Motstånd är inte bara negativt, det kan bli positivt när det leder till förändring. Individuell utveckling händer oftast när individen möter motstånd enligt Illeris.

En del elever i en skola klarar inte givna skrivuppgifter medan det i samma klass finns elever som fort blir färdiga och vill ha mer. Läraren försöker individualisera så att varje elev får uppgifter på dennes nivå. Blir följderna att nivåskillnaderna ökar ännu mer? Den enskilde eleven är säkert nöjd men hur blir arbetsituationen för läraren. Kan det vara så att läraren matar elever (assimilation) men inte utmanar eleverna att själva gräva djupare i något de känner engagemang för (ackommodation). Inte heller verkar läraren arbeta parvis eller gruppvis, då skulle eleverna kunna lära av varandra. Hur ska det motstånd övervinnas så att eleven får ett eget driv. "bearbeta sitt motstånd på ett konstruktivt sätt och att det kan vara just här som den största läropotentialen finns". (Illeris 2007:202). Citatet från Illeris gör att man ställer frågan, hur gör man det? Bearbetar motståndet på ett konstruktivt sätt.

Illeris föreslår möjligheten att skapa "lärorum och situationer som tillåter motstånd ifrån deltagarnas sida. Erkänna motstånd som legitim uttrycksform. Ge eleverna det medspel som befördrar motstånd och det motspel som utgör motståndets existensvillkor". Illeris (2007:202). Att inte ta med motståndet som en viktig faktor kan vara avgörande för avhoppet inom moderna språk då Illeris hävdar att; "Ett motstånd som inte leder någon vart förvandlas ofta till försvar och blockeringar som kan förhindra fortsatt lärande". Illeris (2007:202).

Detta låter helt rätt men är grundskoleelever mogna och kapabla till att föra denna dialog med sin lärare. Hur ska det utföras i praktiken med 25 elever i ett klassrum. Hinner läraren med alla sina elever. Här tror jag att antalet elever i språkgrupperna är avgörande. Ligger nyckeln till avhoppet att lärare inte orkar hantera detta motstånd genom att vända det till något positivt.

Kanske ska gruppen inte definieras som svagpresterande utan elever med stort motstånd. Hur skulle då lärarens tänk och sättet att undervisa kunna ändras?

En lärare berättar om ett undervisningstillfälle som ligger utanför skoltid men där behovet av ny kunskap fanns och eleverna var intresserade att ta till sig denna nya kunskap, s.k. ackommodation. Detta skedde utanför klassrummet, nu undrar jag hur får vi in detta lärande i klassrummet? Hans kommentar var; "det är inte ofta man får en sån chans".

Textbearbetning

Språkinläring handlar mycket om textbearbetning. Läs och förstå den. Lära sig glosor och kunna ställa och svara på frågor och i bästa fall sammanfatta. Vad får texten för mening för eleven? Är det något som berör eller är fullständigt ointressant? Vilka problem stöter eleven på? Nya glosor, texten saknar sammanhang åtminstone i början, nyttan med texten osv. Här är det lätt att köra fast. Texten blir då för lång, oavsett hur kort den är. Motståndet ökar och en blockering kan uppstå. Här tror jag att vi lärare behöver många olika verktyg som vi kan presentera för eleverna. Var hittar vi de verktygen?

Marton & Booth (1997) lanserar begreppet intentionalitet. Det måste finnas en intention, avsikt som binder samman en tanke med ett föremål. Hur medveten som lärare är jag om

denna tanke och i stället oftast kör på i gamla hjulspår. Här kan ju föremålet komma ifrån eleverna så att intresse skapas och sedan själva lärostoffet.

Läromedel

Fråga om läromedlet fungerar tillfredställande förbryllar mig. De flesta verkar vara tillfreds med läromedlet men samtidigt så spretar kunskapsnivåerna kraftigt och alla lärare vill ha fler nivåer på texterna. Varför är det så? Kan bristen vara läromedlets struktur? Att det är samma lärosätt hela tiden. Är det möjligt att använda flera läro/arbetsätt i samma bok så att eleverna upplever en bra progression och variation.

Tillförlitlighet

Att kunna bedöma tillförlitligheten av resultaten beror på hur den intervjuade uppfattade frågorna i första hand och i andra hand på hur jag påverkade dem. Min påverkan tror jag är ringa. Det kan man se på intervjuerna att ibland när jag sammanfattar vad den intervjuade har sagt får jag oftast medhåll men också ibland att det sammanfattas på nytt av den intervjuade. Är detta bra eller dåligt? Jag tycker att det är svårt att veta med metoden kvalitativa intervjuer om frågorna håller tillräckligt hög nivå och om intervjutekniken är tillräcklig. Man ska leda intervjun in på olika ämnesområden. Men man ska inte sammanfatta för att sedan gå vidare till ämnesområde. Den intervjuade har ju en tendens att hoppa mellan olika saker beroende på hur frågan uppfattas. Att då veta hur mycket man ska styra upplever jag vara en svaghet i denna metod.

Repetitiv kunskap kontra eget tänk.

I ett klassrum med statiskt förhållningssätt är eleverna vana vid undervisningsformen, den innehåller inga nya grepp och eleverna vet vad som förväntas av dem. Lärarens aktivitet är den enda viktiga, elevens erfarenhet eller förhållningssätt har mycket liten betydelse. Elevens motiv är betyg och beröm. Eleverna har fogat sig i mallen och gör vad som förväntas av dem. Eleven utmanas inte att själv att gräva djupare och att lära sig för sin egen skull. Frågan är då, vad lär de sig egentligen? Vad är denna kunskap värd för eleven och för samhället?

Jag tror att skolan måste ständigt pendla mellan assimilation och ackommodation. Lärare som hamnar i det ena eller andra diket missförstås av både elever, föräldrar och kolleger. Adaptionen som eleven genomför mot sin omgivning måste uppfattas av läraren så att processen blir tydlig så att förståelse mellan elev och lärare kan öka. I dagens samhälle där auktoriteterna är borttagna och individualiseringen stark blir eleverna utlämnade i ett hav av möjligheter där var och en är sin lyckas smed. Om lärarens arbete är svårt, hur är det då inte för eleven?

Skolan behöver ta avstamp i det statiska för att gå till det dynamiska m a o ständigt växla mellan assimilation och ackommodation.

Samhällets berg och dalbana

Sedan måste elevens och samhällets intressen vara koherenta (lika) om så inte är fallet kommer samhället sakta men säkert brytas ned. Eleven känner sig placerad, berövad sin frihet att lära sig vad eleven själv vill, samtidigt som samhället förordar demokrati och personlig frihet. Här kan diskrepans uppstå mellan individens val och samhällets behov. Innebär detta

att vi ska återgå till auktoriteter som vet vårt bästa. Är det möjligt att informera om och inspirera till det som är samhällets behov och vem bestämmer den prioriteringen? Elevernas - Sveriges framtid eller dagens etablerade politiker.

Slutsatser man kan dra av resultatet

- Pojkar missgynnas i dubbelt så hög grad som flickor. Det är noterbart att var 4:e pojke lämnar moderna språk medan, lite drygt var tionde flicka lämnar undervisningen. Detta visar tydligt att pojkar missgynnas språkundervisningen.
- Det generella resultatet är att de svagpresterande lyfts fram, de är dubbelt så ofta killar som tjejer.
- Att medvetandegraden om skillnaderna mellan assimilation och ackommodation är låg hos lärarna?
- Ingen lärare talar om virtuella verkligheter utan enbart om fysiska och någon tror t o m att lärarens roll ska öka.
- Viktigt att driva motivationsarbete hela studietiden.
- Finna lärosätt där elevens motstånd tillåts och bearbetas.
- Finna lärosätt så att språket blir elevens eget.
- Vikten av att hitta en naturlig balans mellan att tala, höra, läsa och skriva.

Framtida forskning:

- 1) Gagnar det killar att studera språk enbart med andra killar pga. deras annorlunda språkbruk, att deras brister inte skulle exponeras på samma sätt och deras motstånd mot lärande?
- 2) Permanentas fördomar om lata killar och duktiga flickor av kvinnliga lärare?
- 3) Är bättre studieteknik/lärosätt vägar att motverka nivågruppering av t ex texter.

Referenslista

Litteratur

- Larsson, Anna (2011). Avhopp från den kommunala vuxenutbildningen. C-uppsats i pedagogik. Göteborgs universitet.
- Illeris, Knud (2007). Lärande. Lund: Studentlitteratur AB.
- Marton, Ference & Booth, Shirley (2000). Om lärande. Lund: Studentlitteratur AB.
- Stukát, Staffan (2005). Att skriva examensarbete. Lund: Studentlitteratur AB.
- Imsen, Gunn (2006). Elevens värld. Introduktion till pedagogisk psykologi. Lund: Studentlitteratur AB.
- Trost, Jan (2010). Kvalitativa intervjuer. Lund: Studentlitteratur AB.
- Cassady, J. C. (2010). Anxiety in schools: The Causes, Consequences, and Solutions for Academic Anxieties. New York: Peter Lang.
- Ahl, Helene (2004). Motivation och vuxnas lärande. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.
- Säljö, Roger (2000). Lärande i praktiken. Stockholm: Norstedt Akademiska förlag.
- Bell, Judith (2006). Introduktion till Forskningsmetodik. Lund: Studentlitteratur AB.

Bilagor

Bilaga 1 Lärarens kvalitativa frågeformulär

Bilaga 2 Kvantitativt frågeformulär till Skolkontoret, Jönköping.

Bilaga 1 Frågeformulär till undervisande lärare

Intervjun kommer att spelas in för bearbetning i min C uppsats

Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka om 1) grupper som Svagpresterande – högpresterande. Tysta – pratiga. Pojkar – flickor, missgynnas av befintliga läromedel och lärosätt.

Kvalitativa frågor till lärare på A skolan, B skolan, C skolan, D skolan och E skolan.

- 1) Vilken grupp upplever du som har lättast för att byta bort moderna språk?
Svagpresterande – högpresterande. Tysta – pratiga. Pojkar – flickor. Kanske vill du hellre definiera en egen grupp.
- 2) Hur tänker du när du planerar din undervisning? Vilket eller vilka perspektiv använder du.
- 2b) För vilken/vilka grupp(er) av elever är texter och arbetsuppgifter utformade? Vilka arbetsätt använder du? Motivera.
- 3) Vad har störst betydelse i din undervisning? Rangordna och motivera
Höra
Tala
Läsa
Skriva
Tycker du att din rangordning stämmer överens med din undervisning? Motivera - samtala om rangordningen.
- 4) Täcker de läromedel du använder det som skrivs i läroplanen och kursplanen.
- 5) Tycker du att det är det relevant att läsa språk när det finns verktyg som "Google translate" och mer avancerade talsyntesprogram. Hur motiveras eleverna när det inom 5 år beräknas att alla böcker finns i en Laptop som både kan översätta och läsa upp texten på olika språk och dialekter.
- 6) Vad tror du är elevens drivkraft eller motiv?

Bilaga 2 Frågeformulär till skolkontor.

Jag skriver C uppsats i ämnet Varför hoppar elever av moderna språk på högstadiet. Förutom att intervjua lärare önskar jag fakta om hur många elever som de facto hoppar av.

Kvantitativa frågor till skolkontoret i XXXXXs kommun rörande fem skolor. A skolan, B skolan, C skolan, D skolan och E skolan.

- 1) Hur många elever hade spanska i åk 7 ht 2008? Antal pojkar respektive flickor.
- 2) Hur många elever (betyg ig till mvg) hade spanska i åk 9 vt 2011? Antal pojkar respektive flickor.
- 3) Hur många elever flyttade in respektive ut under perioden ht 2008 – vt 2011 och valde spanska på respektive skola. Antal pojkar respektive flickor.